

สมาชิกผู้สูงอายุ (ร่าง) มติ

การป้องกันและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน

สมาชิกผู้สูงอายุระดับชาติ ปี ๒๕๖๒

ได้พิจารณารายงานเรื่อง การป้องกันและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน

ตระหนัก ว่า ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังคงดำเนินต่อไปในอนาคตด้วยอัตราที่รวดเร็ว โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ หรือในอีก ๒ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ และคาดการณ์ว่าอีก ๒๐ ปี ข้างหน้า ประเทศไทย จะเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด (Super aged society) ซึ่งหมายถึงมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ขึ้นไป

ห่วงใย ว่าผู้สูงอายุซึ่งเป็นวัยที่มีความเสื่อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม สุขภาพที่เสื่อมถอย ช่วยเหลือตัวเองได้ลดลงต้องพึ่งพาผู้อื่นในเกือบทุกด้านในช่วงท้ายของชีวิต ขณะเดียวกันโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลง ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อขนาดโครงสร้างความสัมพันธ์และระบบการเกื้อหนุนกัน ในครัวเรือนและชุมชน โดยครอบครัวมีขนาดเล็กลง ครอบครัวเดี่ยวเพิ่มขึ้น คุณธรรมและจริยธรรม ของคนไทยลดลง ค่านิยมและพฤติกรรมเน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยม คนในชุมชนพึ่งพาอาศัยกัน น้อยลง จึงคาดการณ์ได้ว่าในอนาคตน่าจะมีจำนวนผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง และพบปัญหาผู้สูงอายุ ถูกละเมิดสิทธิด้านทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น

กังวล ว่าแม้ไม่ใช่ผู้สูงอายุทุกคนที่ต้องการการคุ้มครองสิทธิและต้องการความช่วยเหลือ ในระดับที่ต่างกันตามฐานะ แต่ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงและมีความเปราะบางในการเกิด ความรุนแรงในครอบครัว แม้ว่าคนในครอบครัวจะเป็นบุคคลใกล้ชิดแต่กลับมีส่วนในการเป็นผู้กระทำ ความรุนแรงหรือละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ มีการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์เดิกระหว่างผู้สูงอายุกับผู้ดูแล เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากในการที่จะเกิดหรือไม่เกิดขึ้นของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และหากไม่มีมาตรการ หรือกลไกใดๆ ให้ความคุ้มครองผู้สูงอายุ ในอนาคตผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิอาจ มีจำนวนมากขึ้นเป็นทวีคูณ และส่งผลกระทบเชิงลบต่อการขับเคลื่อนประเทศไทย

เชื่อมั่น ว่าระบบการคุ้มครองสามารถช่วยปกป้องผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงจะถูกละเมิดสิทธิได้ ในทุกด้าน และการมีระบบที่ดีจะช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และไม่มีญาติช่วยเหลือได้ และลดความเสี่ยงหรือให้ความช่วยเหลือก่อนที่จะเกิดปัญหาที่รุนแรงขึ้น ซึ่งรวมถึงเป็นการที่จะนำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการจะเป็นสังคมสูงอายุที่แท้จริง โดยการ

1 มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ได้แก่
 2 กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง
 3 วัฒนธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานตำรวจ
 4 แห่งชาติ ในการทำหน้าที่เป็นกลไกหลักที่สำคัญผลักดันและขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นจริง
 5 ต่อไป

6 7 **จึงมีมติ ดังต่อไปนี้**

8 ๑. ขอให้ กรมกิจการผู้สูงอายุ ดำเนินการดังต่อไปนี้

9 ๑.๑ ปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้มีความครอบคลุมการป้องกัน
 10 และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุที่พึงจะได้รับอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม

11 ๑.๒ เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำคู่มือผู้สูงอายุในการป้องกัน
 12 และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน

13 ๑.๓ ดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในการจัดทำสถิติรายปีเกี่ยวกับ
 14 การละเมิดสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สินที่เป็นสถานการณ์ปัจจุบัน

15 ๑.๔ สนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ (ศพอส.) เป็นพื้นที่ทดลอง
 16 นำร่อง ๑๒ พื้นที่ เพื่อดำเนินการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการขับเคลื่อนและ
 17 การสร้างการรับรู้ในเรื่องการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สินสู่ชุมชน

18 ๑.๕ สนับสนุนให้ศูนย์รูปแบบต่างๆ ที่ภาครัฐหรือภาคเอกชนจัดตั้งขึ้น ให้มีขีดความสามารถ
 19 ในการให้ความรู้เรื่องการป้องกันและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน รวมทั้งส่งเสริมระบบ
 20 เพื่อนบ้านช่วยเฝ้าระวังเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในชุมชน และการเตรียมผู้สูงอายุสำรอง (ผู้ที่มีอายุ
 21 ก่อน ๖๐ ปี) ให้เข้ามามีส่วนร่วมเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน

22 ๑.๖ ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างความตระหนักให้คนทุกวัย
 23 เห็นว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องมีส่วนร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ เพื่อการป้องกันและคุ้มครองสิทธิ
 24 ผู้สูงอายุในชุมชน รวมทั้งอบรมเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุ การให้คำปรึกษา
 25 แนะนำผู้สูงอายุ ตลอดจนทำหน้าที่เฝ้าระวังและดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

26 ๒. ขอให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) เพิ่มอำนาจหน้าที่คณะกรรมการ ภายใต้
 27 กผส. ดังนี้

28 ๒.๑ ให้คณะกรรมการจัดทำประเด็นข้อมูลเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุไทย จัดทำ
 29 ฐานข้อมูล สถิติเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวง
 30 ยุติธรรม เพื่อให้มีฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่เป็นระบบและได้มาตรฐาน รวมทั้งเกิดการปฏิรูประบบ
 31 ฐานข้อมูลให้เป็นไปทิศทางเดียวกัน

๒.๒ ให้คณะอนุกรรมการด้านประชาสัมพันธ์ ประสานความร่วมมือกับกรมประชาสัมพันธ์ ในการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์หรือช่องทางอื่นๆ เพื่อสร้างการรับรู้การป้องกันและ คัดกรองสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สินให้แก่ผู้สูงอายุและบุคคลทั่วไป

๒.๓ ให้เพิ่มอำนาจหน้าที่คณะอนุกรรมการติดตามสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยระบุอำนาจหน้าที่ ภารกิจ รวมทั้งมีมาตรการติดตามประเมินผลการให้ความ ช่วยเหลือและคัดกรองสิทธิผู้สูงอายุอย่างชัดเจน และครอบคลุมถึงการเฝ้าระวังและติดตามผู้สูงอายุที่ถูก ฆาตกรรมด้านทรัพย์สิน

๓. ขอให้ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม (กทค.) ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการกิจการ กระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา ระบบการให้บริการสายด่วนหรือยกเว้นค่าบริการสายด่วน ตลอดจนจัดทำระบบการแจ้งเตือนภัย การละเมิดสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สินด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น การแจ้งเตือนภัยผ่านข้อความ (SMS) เป็นต้น

๔. ขอให้ กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการดังต่อไปนี้

๔.๑ ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ปรับปรุง แก้ไขระเบียบในพระราชบัญญัติกำหนด แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้เอื้อต่อ การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการช่วยเหลือและคัดกรองสิทธิผู้สูงอายุในพื้นที่ รับผิดชอบ

๔.๒ ให้กรมพัฒนาที่ดิน มีกระบวนการตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด ในกระบวนการ ดำเนินงาน ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน และอสังหาริมทรัพย์ของผู้สูงอายุที่บุคคลอื่นเข้าไปเกี่ยวข้องและได้รับผลประโยชน์จากทรัพย์สิน ของผู้สูงอายุ เช่น มีการรับรองจากเจ้าหน้าที่หรือบุคคลในพื้นที่ เป็นต้น

๔.๓ พัฒนา บูรณาการกลไกการเฝ้าระวังผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิด้านทรัพย์สินที่มีอยู่แล้ว ร่วมกับหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความชัดเจนในการเฝ้าระวังบุคคลที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ในการถูกละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน

๕. ขอให้ กระทรวงยุติธรรม ดำเนินการดังต่อไปนี้

๕.๑ ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ออกแบบและจัดวางระบบฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุ อย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัดและประเทศและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ ให้กรมบังคับคดี ส่งเสริมการความรู้เรื่องกฎหมายเนรคุณ (ประมวลกฎหมายแพ่งและ พยานิชัย มาตรา ๕๓๑ และมาตรา ๕๓๕) กรณีที่ผู้สูงอายุมีการโอนทรัพย์สินให้กับลูกหลานหรือ บุคคลอื่น แต่ลูกหลานหรือบุคคลนั้นไม่ดูแล ส่งเสีย เลี้ยงดูผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุสามารถเรียกคืนทรัพย์สินได้

๖. ขอให้ สำนักงานอัยการสูงสุด มีการสนับสนุนข้อมูล องค์ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน และให้ความสำคัญกับการให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย คดีความ การฟ้องร้อง กรณีการถูกละเมิดสิทธิด้านทรัพย์สินผู้สูงอายุ ตลอดจนมีนโยบายให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านคดีความหรือการดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้สูงอายุเมื่อเกิดเหตุการณ์การละเมิดด้านทรัพย์สิน

๗. ขอให้ ศึกษาธิการจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด โรงเรียน สถานศึกษา สนับสนุน ส่งเสริม และปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่คนรุ่นใหม่ให้มีความนิยมเอื้ออาทร เห็นคุณค่า และแสดงความกตัญญูต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณ

๘. ขอให้ กระทรวงวัฒนธรรม ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม

๙. ขอให้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เสริมสร้างการรับรู้เรื่องการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน เพื่อให้ทราบสิทธิและช่องทางการขอความช่วยเหลือหรือร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิด้านทรัพย์สิน รวมทั้งสามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น ในการป้องกันและคุ้มครองสิทธิได้ โดยผ่านช่องทางการสื่อสารของหน่วยงานให้แก่เครือข่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑๐. ขอให้ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยหนุนเสริมกิจกรรมในด้านการส่งเสริมองค์ความรู้หรือการคุ้มครองผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน

๑๑. ขอให้ ประชาสังคมและเครือข่าย เช่น องค์กร สมาคม มูลนิธิที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิด้านทรัพย์สิน เผยแพร่ข้อมูลการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สินในกลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๑๒. ขอให้ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ หรือ พชอ. ภายใต้อำเภอนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญในการเฝ้าระวังและเตือนภัยการป้องกันและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน

๑๓. ขอให้ สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา วิจัย ประเด็นเรื่องการถูกละเมิดสิทธิผู้สูงอายุด้านอื่นๆ ในอนาคต เช่น การกระทำทารุณด้านร่างกาย ด้านจิตใจ เป็นต้น เพื่อให้สังคมตระหนักว่าปัญหาผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธินั้น ไม่ใช่ปัญหาส่วนบุคคลหรือเรื่องในครอบครัว หรือธรรมชาติของผู้สูงอายุ แต่เป็นปัญหาที่สังคมหรือคนรอบข้างควรตระหนักให้ความช่วยเหลือตามสมควร